

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-107>

Мусійчук Яна, студентка бакалаврату кафедри ТІМ, НАОМА (науковий керівник: кандидат історичних наук, доцент Андрес Г.О.)

НОВІ ЕКСПОЗИЦІЙНІ ПРИЙОМИ В КУРАТОРСЬКИХ ПРОЄКТАХ ОЛЕКСАНДРА СОЛОВЙОВА 1990-Х РОКІВ

Ключові слова: Олександр Соловйов, кураторство, сучасне мистецтво, виставки, Паркомунa, сквот, тотальна інсталяція.

Musiychuk Yana, BA student, NAFAA (academic mentor: PhD in History, Associate Professor Hanna Andres)

NEW EXHIBITION METHODS IN CURATORIAL PROJECTS BY OLEKSANDR SOLOVYOV IN THE 1990S

Abstract. The purpose of the research is to study the main projects of the Ukrainian curator Oleksandr Solovyov in the 1990s, to highlight important features in his projects, to outline the novelty and contribution of his practice to Ukrainian curatorship.

Key words: Olexandr Solovyov, curating, contemporary art, exhibitions, Parcommune, squat, total installation.

На території України кураторська практика з'явилась напередодні розпаду СРСР – наприкінці 1980-х років. Одним з перших кураторів в Україні став мистецтвознавець Олександр Соловйов – він бере участь у створенні виставкових проєктів з кінця 1980-х і до тепер. За цей період він працював у провідних українських мистецьких інституціях, зокрема в ЦСМ Сороса (1994-2002), Інституті проблем сучасного мистецтва (2001-2010), «PinchukArtCentre» (2003-2010), НКММК «Мистецький арсенал» (з 2010 дотепер), окрім цього тричі виступав в ролі куратора українського павільйону на Венеційській бієнале (2003, 2007, 2013). Оскільки його діяльність охоплює значний проміжок часу, вона є продуктивною для дослідження процесів становлення фігури куратора в Україні та векторів розвитку цієї практики. Окрім цього, діяльність О. Соловйова невідривно пов'язана з творчістю активних у цей період художників і тенденціями розвитку сучасного українського мистецтва. Так, працюючи здебільшого з художниками сквоту «Паризька комуна» у 1990-х роках, він створив низку проєктів, користуючись новими експозиційними прийомами.

Виставка «Штиль» (1992) відбулась як частина програми «Марафон бліц». Експозиція займала два поверхи виставкової зали Спілки художни-

ків України на вул. Горького, 102-104 (зараз – ЦСМ М17). Серед учасників були члени київського сквоту, молоді художники з регіонів та представників сусідніх країн. Частина робіт була підвішена на мотузках під стелею – таким чином глядач був змушений обирати маршрут самостійно, замість того щоб обходити виставкову залу по периметру.

Проект «Простір культурної революції» (1994) проходив в НЦ «Український дім». Художні роботи було обнесено парканом тьмяного червоного кольору, який символізував «вигорівшу» культурну революцію, і виконував роль метафоричної барикади, а листівки та плакати на ньому відсилали до подій лівих протестів в Парижі 1968 року. Глядач мав змогу споглядати твори тільки за допомогою вмонтованих у паркан театральних зворотньонаправлених біноклів.

Проект «Парниковий афект» (1997) було організовано в Галереї ЦСМ Сороса. Спекулюючи на темі глобального потепління, виставка мала на меті відобразити «герметичність» і «парниковість» української культурної ситуації – втілення ідеї було зведено конструкцію подібну до теплиці, глядача відділяла від робіт напівпрозора плівка.

У створенні виставкових проєктів цього періоду О. Соловйов активно намагався відійти від класичної експозиційної моделі. Так, у згаданих проєктах простір цілком підпорядковується обраній концепції («тотальна інсталяція»). Ще одним новаторським рішенням була гра зі зміною оптики – створення перешкод для глядача на шляху до сприйняття експозиції в її традиційному варіанті.